

Kommunpolitiskt deltagande

En kvalitativ studie av förtroendevaldas motiv och engagemang

Haka Malin

Examensarbete för högre (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för Teknologibaserat ledarskap

Vasa 2020

EXAMENSARBETE

Författare: Haka Malin

Utbildning och ort: Högre YH, Teknologibaserat ledarskap, Vasa

Handledare: Nylund Roger, Novia

Titel: Kommunpolitiskt deltagande. En kvalitativ studie av förtroendevaldas motiv och engagemang.

Datum 10.12.2020

Sidantal 47

Bilagor 1

Abstrakt

Målsättningen med detta examensarbete är att undersöka vilka faktorer som påverkar människors beslut att kandidera i kommunalval och om faktorerna överensstämmer med befintliga teorier som finns om politiskt deltagande.

I teoridelen presenteras inledningsvis kommuners uppbyggnad och uppgifter samt kommunalval. Därefter presenteras några befintliga teorier som finns kring politiskt deltagande och de orsaker som anges i teorierna som avgörande för att personer ska engagera sig politiskt .

Undersökningen utfördes som en elektronisk enkät bland fullmäktigeledamöter i ett antal österbottniska kommuner. Resultatet av enkäten visar att ekonomiska och tidsmässiga skäl hade ingen större inverkan på de förtroendevaldas beslut att delta politiskt. Det som däremot hade stor inverkan var nätverk och att människor blev tillfrågade om de var intresserade av att kandidera i kommunalval.

Språk: Svenska

Nyckelord: kommuner, förtroendevald

OPINNÄYTETYÖ

Tekijät: Haka Malin

Koulutus ja paikkakunta: Teknologiapohjainen johtaminen, Vaasa

Ohjaaja: Nylund Roger, Novia

Nimike: Kuntapoliittinen osallistuminen. Kvalitatiivinen tutkimus luottamushenkilöiden motiiveista ja osallistumisesta.

Päivämäärä 10.12.2020

Sivumäärä 47

Liitteet 1

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia mitkä tekijät vaikuttavat ihmisten päätöstä asettua ehdokkaiksi kuntavaaleissa, ja jos nämä tekijät vastaavat olemassa olevia teorioita poliittisesta osallistumisesta.

Teoriaosassa esitellään aluksi kuntien rakennetta ja tehtäviä, sekä kuntavaaliprosessia. Seuraavaksi esitellään olemassa olevia teorioita poliittisesta osallistumisesta ja teorioissa esitetyjä syitä, jotka ovat ihmisille ratkaisevia poliittiseen osallistumiseen.

Tutkimus tehtiin sähköisenä kyselynä kunnanvaltuustonjäsenille useassa kunnassa Pohjanmaalla. Kyselyn tulos osoittaa, ettei taloudellisilla ja ajallisilla syillä ole suurta vaikutusta luottamushenkilöiden päätökseen osallistumisesta politiikkaan.

Toisaalta taas suuri merkitys oli verkostoilla ja osallistumispyynnöillä kunnallisivaaleihin osallistumisessa.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: kunnat, luottamushenkilö

MASTER'S THESIS

Authors: Haka Malin

Degree Programme: Technology Based Management, Vaasa

Supervisor: Nylund Roger, Novia

Title: Participation in Local Government.

A Qualitative Study about Representatives' Motives and Engagement.

Date 10.12.2020

Number of pages 47

Appendices 1

Abstract

The aim of this thesis is to investigate which factors influence people's decisions to run in local elections and whether the factors are in line with existing theories that exist about political participation.

In the theory part, the structure and tasks of municipalities as well as municipal elections are initially presented. Then, some existing theories that exist about political participation and the reasons stated in the theories as crucial to why people get involved politically.

The survey was conducted as an electronic survey among council members in a number of Ostrobothnian municipalities. The results of the survey show that economic and temporal reasons had no major impact on the elected representatives' decision to participate politically. On the other hand, what had a great impact was networks and that people were asked if they were interested in running in local elections.

Language: Swedish

Keywords: municipalities, elected representative

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	6
1.1	Problemformulering och syfte	6
1.2	Examensarbetets uppbyggnad.....	6
2	TEORETISK BAKGRUND.....	6
2.1	Allmänt om kommuner.....	6
2.2	Kommunalt självstyre	7
2.3	Kommunens organisation	10
2.3.1	Fullmäktige	10
2.3.2	Kommunstyrelse	11
2.3.3	Nämnder.....	12
2.4	Kommunalval	13
2.4.1	Allmänt om kommunalval	13
2.4.2	Valbarhet och nominering	14
2.4.3	Valdeltagande	15
2.4.4	Uträkning av valresultat.....	16
2.5	Politiskt deltagande	17
2.5.1	Allmänt om politiskt deltagande.....	17
2.5.2	Civic voluntarism model	17
2.5.2.1	Resurser.....	17
2.5.2.2	Engagemang.....	18
2.5.2.3	Nätverk	19
2.5.3	Inre motiv.....	19
3	DEN EMPIRISKA UNDERSÖKNINGEN.....	22
3.1	Forskningsmetoder.....	22
3.1.1	Kvalitativa metoder	22
3.1.2	Kvantitativa metoder	23
3.1.3	Metodval	23
3.2	Val av metod för undersökningen	24
3.2.1	Enkätundersökning.....	24
3.3	Utformning av en enkät.....	25
3.3.1	Pilotstudie.....	26
3.3.2	Förvarning och följebrev	26
3.3.3	Påminnelse.....	27
3.4	Min empiriska undersökning.....	27

	5
3.4.1 Urval av respondenter.....	27
3.4.2 Genomförande av enkätundersökningen.....	27
3.4.3 Enkätens utformning.....	28
3.5 Resultat av den empiriska undersökningen	28
3.5.1 Bakgrundsfrågor	29
3.5.2 Resurser	30
3.5.3 Engagemang	33
3.5.4 Nätverk	34
3.5.5 Inre motiv.....	35
4 SLUTSATSER.....	42
5 DISKUSSION.....	45
Källförteckning.....	46

Bilagor

Bilaga 1 Frågeformulär för förtroendevalda

1 INLEDNING

I otaliga rapporter och artiklar framkommer att människors intresse och motivation för att engagera sig politiskt minskar. Det syns från att valdeltagandet har sjunkit stadigt sedan början på 1980-talet till att antalet medlemmar i de politiska partierna minskar (Kölln 2014, 67). Det här är en utmaning för att demokratin ska fungera, på lokalnivå och på riksnivå.

1.1 Problemformulering och syfte

Syftet med detta arbete är att undersöka vad som motiverar personer att ställa upp i kommunalval trots att den allmänna trenden är mot ett mera individualistiskt samhälle där var och en i första hand tänker på sig själv. Jag vill ta reda på vilka drivkrafter och motiv som ligger bakom beslutet och om det finns faktorer som kan påverka positivt eller negativt på engagemanget.

1.2 Examensarbetets uppbyggnad

Examensarbetet är indelat i fem kapitel. Det inleds med en presentation av bakgrund och syftet. I andra kapitlet, Teoretisk bakgrund, beskrivs kommunens uppbyggnad, kommunalval och motivationsteorier. Den empiriska undersökningen beskrivs i kapitel tre och i kapitel fyra analyseras resultatet av undersökningen. Examensarbetet avslutas med diskussion i kapitel fem.

2 TEORETISK BAKGRUND

2.1 Allmänt om kommuner

I Finland finns det 294 kommuner på fastlandet samt 16 kommuner i landskapet Åland och hälften av dessa kommuner har färre än 6000 invånare. Största delen av kommunernas uppgifter är lagstadgade och bygger på speciallagstiftning medan en del uppgifter är frivilliga. Det är ca 138 lagar och ett tiotal förordningar som ligger till grund för uppgifterna. Arbetet är uppdelat mellan stat och kommun så att det är

staten som sköter om lagstiftningen medan kommunerna ser till att servicen ordnas och finns tillgänglig. Kommunerna har rätt att själva bestämma hur servicen ordnas. Följande alternativ finns för kommunerna att välja mellan:

- Ordna servicen själva
- Ordna servicen i samarbete med andra kommuner
- Köpa servicen av en annan kommun eller av en samkommun
- Ha ett eget eller vara delägare i ett aktiebolag som sköter servicen
- Köpa servicen av en privat aktör

Det vanligaste sättet av tradition är att kommunerna själva ordnar servicen men de övriga alternativen har mer och mer börjat användas. (Kommunförbundet)

Eftersom Finland, i motsats till exempelvis Sverige, Norge och Danmark, inte har någon folkvald mellannivå men istället många små kommuner, har det interkommunala samarbetet en viktig funktion i kommunerna. En del interkommunala samarbeten är obligatoriska, såsom landskapsförbund och sjukvårdsdistrikt, medan andra är frivilliga. Landskapsförbundet sköter om regionplanering och –utveckling, medan sjukvårdsdistriktet har ansvaret för specialsjukvården. Exempel på frivilliga samarbeten är Västkustens miljöenhet och K5, kust-Österbottens samkommun för social- och primärsjukvård. (Nordisk ministerråd 2005, 35)

2.2 Kommunalt självstyre

I Finlands grundlag anges att *"kommunernas förvaltning skall grunda sig på självstyrelse för kommunens invånare"* (Finlands grundlag 731/1999 § 121).

Enligt Sallinen et al.(2017,28) är detta en viktig förutsättning för att kommunerna ska ha möjlighet att sköta frågor på ett lokalt plan enligt vad som lämpar sig bäst för dem. Kommunalt självstyre är i själva verket också självstyre för kommunens invånare eftersom högsta beslutanderätten i kommunen innehas av fullmäktige och medlemmarna i fullmäktige väljs av invånarna vid kommunalval. Det viktigaste med kommunalt självstyre är att det inte finns någon kommun som är helt lik en annan och att kommunerna får vara olika varandra.

Enligt kommunallagen 30 § ska det i en kommun finnas ett fullmäktige, en kommunstyrelse och en revisionsnämnd. Därtill bör det även finnas en kommundirektör eller borgmästare. Utöver dessa kan varje kommun själv bestämma om man väljer att tillsätta fler organ eller inte. De officiella organen i en kommun enligt kommunallagen är:

- Fullmäktige
- Kommunstyrelse och dess sektioner
- Nämnder och deras sektioner
- Direktioner och deras sektioner
- Kommittéer

Kommunen har även rätt att relativt obehindrat bestämma om kommunens struktur, fördelningen av uppgifter och befogenheter mellan olika organ samt mellan tjänstemän och förtroendevalda. Vilken typ av ledningsmodell och potentiell hel- eller deltidsanställning av ordförande är också något som kommunen själva fattar beslut om. (Majava 2017, 4)

I kommunallagen presenteras ett antal varianter på ledningsmodeller som kommunen kan organisera sig enligt. Dessa är:

- Traditionella modellen
- Utskottsmodellen
- Ordförandemodellen
- Borgmästarmodellen
- Deltids- och heltidsförtroendemän

Traditionella modellen

Traditionella modellen är den klart vanligaste modellen bland kommunerna. Enligt denna modell väljs nämnder av fullmäktige och platserna fördelas enligt den politiska sammansättningen i fullmäktige. (Majava 2017, 4)

Utskottsmodellen

I utskottsmodellen är det endast fullmäktigeledamöter och ersättare som väljs till kommunstyrelsen och nämnder. Denna modell lägger större vikt på de invalda fullmäktigeledamöterna och deras roll i kommunens beslutsfattande och politiska ansvar. Idén bakom modellen är att ledamöterna genom sitt deltagande i utskotten ska kunna påverka ärenden i ett tidigt skede. Det finns två olika varianter av modellen. I den ena stärks fullmäktiges roll i förhållande till kommunstyrelsen då utskotten fungerar som beslutande organ. I den andra varianten är det kommunstyrelsens roll som markeras, eftersom utskotten har ingen beslutanderätt i denna variant utan fungerar mera som förberedande organ. Utskottsmodellen kan jämföras med riksdagen som är uppbyggt på ett likande sätt med olika utskott. En del kommuner har övergått till denna modell. (Majava 2017, 4)

Ordförandemodellen

I denna modell väljs nämndernas eller utskottens ordförande bland kommunstyrelsens medlemmar. Modellen brukar även kallas ministermodell. Målsättningen med modellen är att klyftan mellan kommunstyrelsen och nämnderna ska minska. Modellen markerar kommunstyrelsens roll i den övergripande ledningen och samordnandet av olika intressen. Inga uppgifter hittas på att denna modell har provats i någon kommun. (Majava 2017, 4)

Borgmästarmodellen

Istället för en kommundirektör väljs en borgmästare bland fullmäktigeledamöterna. Borgmästaren sköter om samma uppgifter som en kommundirektör och är även ordförande och föredragare i kommunstyrelsen. Tanken bakom modellen är att stärka kommunens politiska ledarskap genom att tillföra politiskt tänkande redan i förberedelsefasen. Modellen används i flera av de största städerna i Finland. (Majava 2017, 4)

Deltids- och heltidsförtroendemän

Deltids- och heltidsförtroendemän har blivit vanligare i Finland, men då främst i de största städerna. Det är oftast kommunstyrelsens ordförande som sköter sitt uppdrag på heltid och får ett årsarvode för detta. I Sverige har man enligt nationalencyklopedin ett eller flera kommunalråd i de flesta kommuner. Ett kommunalråd är en kommunpolitiker som är anställd på hel- eller halvtid av kommunen. (Nationalencyklopedin)

2.3 Kommunens organisation

2.3.1 Fullmäktige

Kommunens högsta beslutande organ är fullmäktige. Enligt kommunallagen ska fullmäktige utöva kommunens beslutanderätt samt ansvara för kommunens verksamhet och ekonomi. Fullmäktige sätter så att säga upp de övergripande riktlinjerna för verksamheten och ekonomin. Det är således fullmäktige som bestämmer vilka organ kommunen har och hur fördelningen mellan förtroendevalda och tjänstemän är då det gäller uppgifter och befogenheter. (Kommunförbundet)

Enligt 14 § i kommunallagen hör följande uppgifter till fullmäktige och dessa kan inte delegeras till något annat organ.

Fullmäktige beslutar om följande:

- Kommunstrategi
- Förvaltningsstadga
- Budget och ekonomiplan
- Principer för ägarstyrning samt koncerndirektiv
- Mål för verksamhet och ekonomi som sätts upp för affärsverk
- Grunder för skötsel av tillgångar och placeringsverksamhet
- Grunder för intern kontroll och riskhantering
- Allmänna grunder för avgifter som tas för tjänster och andra prestationer

- Ingående av borgensförbindelse eller ställande av annan säkerhet för annans skuld
- Val av ledamöter i organ
- Grunder för förtroendevaldas ekonomiska förmåner
- Val av revisorer
- Godkännande av bokslut och ansvarsfrihet
- Annat som fullmäktige enligt gällande bestämmelser eller föreskrifter ska besluta om

2.3.2 Kommunstyrelse

Kommunstyrelsen är enligt kommunförbundet det viktigaste organet i kommunen. Det är kommunstyrelsen som ansvarar för kommunens förvaltning, verksamhet och ekonomi samt för beredningen och verkställigheten av fullmäktiges beslut. Det är kutym att de olika politiska partierna förhandlar på förhand om fördelningen av platser i kommunstyrelse och stadens övriga organ. Grundprincipen för förhandlingarna är att platserna fördelas utgående från sammansättningen av partier i fullmäktige och utgående från dessa förhandlingar väljs medlemmarna i kommunstyrelsen. Vanligen är medlemmarna som väljs fullmäktigeledamöter men det finns inget hinder för att kunna bli invald i kommunstyrelsen utan att vara fullmäktigeledamot. (Pikkala et al. 2013, 138)

Antalet ledamöter i kommunstyrelsen säger Piipponen (2015a, 3) är i regel mellan 9 och 11 stycken men det varierar mellan kommunerna. Enligt Kommunallagen § 32 utnämns kommunstyrelsen för samma mandattid som fullmäktige om inte fullmäktige fastställer en kortare tid, vilket vanligen är 2 år.

Kommunstyrelsens uppgifter är följande:

- ha ansvar för kommunens förvaltning och skötseln av kommunens ekonomi
- ha ansvar för beredningen och verkställigheten av fullmäktiges beslut och för tillsynen över beslutens laglighet

- bevaka kommunens intresse och, om inte något annat sägs i förvaltningsstadgan, representera kommunen och föra kommunens talan
- representera kommunen som arbetsgivare och ansvara för kommunens personalpolitik
- ansvara för samordningen av kommunens verksamhet
- svara för ägarstyrningen i kommunens verksamhet
- sköta om kommunens interna kontroll och ordnandet av riskhanteringen.

2.3.3 Nämnder

Som nämndes tidigare kan en kommun fritt välja ledningsmodell, men de flesta kommuner använder den traditionella modellen med nämnder. Kommunen har även valfrihet då det gäller hur många nämnder organisationen ska innehålla och vilka dessa nämnder är. Finländska kommuner har i medeltal 4,6 nämnder men det är stor skillnad mellan kommunerna. En del kommuner har inga nämnder alls, medan andra har så många som 14 stycken. I allmänhet har en kommun fler nämnder ju större kommunen är. Även inom vilka områden nämnderna finns varierar. Inom teknik-, samhälls- och miljösektorn finns 43 procent, inom bildnings- och kultursektorn finns 33 procent och inom social- och hälsovårdssektorn finns 17 procent. (Piipponen 2015a)

Det finns ingen rangordning mellan nämnderna utan de är alla jämbördiga och lyder under kommunstyrelsen. Centralvalnämnden och revisionsnämnden är undantag från detta då de inte lyder under kommunstyrelsen. (Kommunallagen 410/2015 § 30)

Gällande medlemmar i nämnderna gäller vanligen samma kutym som i kommunstyrelsen, d.v.s. att nämndens hopsättning representerar den politiska sammansättningen i fullmäktige. (Pikkala et al. 2013, 138)

2.4 Kommunalval

2.4.1 Allmänt om kommunalval

Kommunalval på fastlandet i Finland hålls den tredje söndagen i april vart fjärde år. Följande kommunalval hålls i april 2021. På Åland hålls också kommunalval vart fjärde år men inte samtidigt som på fastlandet. Senaste val på Åland var i oktober 2019. Mandatperioden för fullmäktige inleds den första juni och pågår de fyra följande åren. (Justitieministeriets valsidor)

Antalet ledamöter i fullmäktige bestäms av kommunens fullmäktige, men i kommunallagen 16 § anges dock minsta antalet ledamöter som ett fullmäktige kan ha. Detta är utgående från antalet invånare i kommunen.

Antal invånare	Antal ledamöter i fullmäktige minst
högst 5 000	13
5 001 - 20 000	27
20 001 - 50 000	43
50 001 - 100 000	51
100 001 - 250 000	59
250 001 - 500 000	67
mer än 500 000	79

Tabell 1. Antalet fullmäktigeledamöter enligt kommunallagen 16 §

Personer som har rätt att rösta i ett kommunalval är finska medborgare, medborgare i andra EU-länder samt isländska och norska medborgare som fyller 18 år senast på valdagen och har hemkommun i Finland. Även utlänningar som bott i Finland i minst två år utan avbrott har rätt att rösta.

En röstberättigad kan välja mellan att antingen rösta på själva valdagen eller på förhand under förhandsröstningsperioden. På valdagen kan en väljare endast rösta på den plats som fastställts som hans eller hennes egen vallokal. Men förhandsröstning får en väljare oberoende av hemkommun göra på vilket som helst av de allmänna förhandsröstningsställena, som i Finland finns i varje kommun, eller utomlands. Utomlands är röstningsställena vanligtvis på Finlands ambassader eller konsulat. (Justitieministeriets valsidor)

Enligt statistikcentralen förhandsröstade ca 45,2 % av de som röstade i kommunalvalet 2017. Statistiken visar att det är pensionärerna som är de som förhandsröstar flitigast. 73-åringar var den åldersgrupp som förhandsröstade allra mest, av dem förhandsröstade hela 49,8 procent.

2.4.2 Valbarhet och nominering

Begränsningarna för vem som är valbar till fullmäktige är inte lika stränga som när representanter väljs till andra organ inom kommunen, eftersom det framför allt är ledamöterna i fullmäktige som representerar väljarna. (Kommunförbundets cirkulär, 2016) Enligt kommunallagen 71 § är en person valbar till fullmäktige om man har rösträtt i kommunalval, har kommunen som hemkommun och inte står under förmyndarskap. Men det finns en del personer som inte är valbara och de är anställda i ledande ställning inom kommunstyrelsen eller en nämnds uppgiftsområde eller i motsvarande ansvarsfull uppgift. En annan grupp är anställda i ledande ställning inom samkommuner, sammanslutning eller stiftelser där kommunen har bestämmanderätt. Den sista gruppen som inte är valbar är statstjänstemän med tillsynsuppgifter som direkt berör kommunförvaltning .

Det hör till partiets och valmansföreningens valombud att kontrollera att kandidaterna är valbara i enlighet med 153 och 155 § i vallagen. Det är sedan kommunens centralvalnämnd som slutligen granskar kandidatlistorna och konstaterar om kandidaten är valbar.

Kandidater i ett kommunalval kan antingen nomineras av ett parti som är infört i partiregistret eller av en valmansförening. En valmansförening kan bildas av 10 eller fler röstberättigade kommuninvånare. I kommuner med mindre än 1500 invånare krävs det endast 3 röstberättigade för att bilda en valmansförening och i kommuner med 1501-2000 invånare krävs 5 stycken kommuninvånare. Det är även möjligt för

valmansföreningar att bilda gemensamma listor. Det får vara högst en och en halv gång så många kandidater på listan som mängden ledamöter som ska väljas. För partier gäller samma begräsning av antalet kandidater som man kan ställa upp. Partier har även möjlighet att bilda valförbund med andra partier. (Justitieministeriets valsidor)

2.4.3 Valdeltagande

Valdeltagandet i kommunalval har sjunkit stadigt sedan början på 1980-talet. Speciellt i valet 1996 sjönk valdeltagandet med nästan tio procentenheter från 70,9 % i föregående val till 61,3 %. I valet 2000 var valdeltagandet inte högre än 55,9 % vilket är det lägsta deltagandet sedan mitten av 1940-talet. På 2000-talet har valdeltagandet stigit en aning, men ligger fortfarande under 60 procentenheter. (Kommuntorget) Tabell 2 visar valdeltagandet i finländska kommunalval under de senaste 40 åren.

År	Valdeltagande i %
2017	58,9
2012	58,3
2008	61,2
2004	58,6
2000	55,9
1996	61,3
1992	70,9
1988	70,5
1984	74
1980	78,1
1976	78,5

Tabell 2. Valdeltagande i kommunalval

2.4.4 Uträkning av valresultat

Valsystemet vid alla allmänna val i Finland, förutom vid presidentvalet, är både personval och partival på samma gång. Med sin röst röstar väljarna både på en person och på ett parti. Det är således väljarna som anger i vilken rangordning kandidaterna blir invalda till fullmäktige från vardera parti.

I Finland är det proportionella val. Det betyder att varje parti eller valmansförening får in kandidater i proportion till hur många röster partiet eller valmansföreningen fått i jämförelse med andra. (Justitieministeriet, 2020)

För uträkning av valresultatet i kommunalvalet samt i riksdagsvalet och EU-valet används d'Hondts metod, även kallad heltalsmetoden. Det här systemet gynnar stora partier och valförbund mellan mindre partier. Små enskilda partier har svårt att få in kandidater.

I första skedet räknas totala antalet röster som varje parti, valförbund, valmansförening och gemensam lista fått. Därefter rangordnas de olika kandidaterna i varje parti, valförbund, valmansförening och gemensam lista enligt hur många röster de fått. Den kandidat som fått flest röster i sitt parti får som jämförelsetal partiets totala röstmängd. Den kandidat som får näst flest röster i partiet får ett jämförelsetal som är hälften av partiets röster. Den som är på tredje plats får en tredjedel av partiets sammanlagda röster och så vidare. Slutligen ställs alla kandidater i rangordning enligt det jämförelsetal de fått. (Justitieministeriet, 2020)

2.5 Politiskt deltagande

2.5.1 Allmänt om politiskt deltagande

Det finns en hel del forskning kring orsakerna till människors politiska engagemang. En del av dessa forskningar har tittat på skillnaderna mellan de som är passiva och de som är aktiva och försökt hitta vad som skiljer dessa grupper åt. Vad är det som gör att en del väljer att engagera sig medan de flesta inte gör det?

2.5.2 Civic voluntarism model

Verba, Schlozman och Brady presenterade i mitten av 90-talet en teori angående politiskt deltagande som de kallar civic voluntarism model även kallat CVM. Teorin uppstod då de märkte att största delen av befolkningen endast röstade i de allmänna valen och däremellan var de inte politiskt aktiva på något sätt. Eftersom en av demokratins grundstenar är att befolkningen är aktiva ansåg Verba m.fl. att det dåliga deltagandet påverkade demokratin. (Verba, Schlozman & Brady 1995, 2)

Under åren 1989 och 1990 frågade de över 15 000 amerikaner om deras politiska aktivitet. Uttrycket politisk aktivitet innefattar enligt Verba et al. allt från att rösta i val, vara medlem i politiska partier, demonstrera, sprida politiska budskap på sociala nätverk mm.

Det som skiljde denna undersökning från andra liknande undersökningar var att de svängde på frågeställningen. Istället för att fråga varför personerna var politiskt aktiva frågade de varför de inte var det.

De upptäckte att det rörde sig om 3 olika orsaker till att man inte var aktiv, nämligen för att man inte kunde, för att man inte ville eller för att ingen hade frågat. (Verba et al. 1995, 15) Utifrån dessa tre svar kom Verba et al. fram till att människor var inaktiva eftersom de saknade resurser, för att de saknade motivation, eller för att de inte tillhör nätverk. Dessa tre faktorer blev hörnstenarna i civic voluntarism model. Jag kommer här näst att presentera de olika hörnstenarna.

2.5.2.1 Resurser

Enligt Verba et al. är den första hörnstenen i CVM resurser och med resurser menas individuella resurser såsom tid, pengar och medborgerliga kunskaper. Dessa tre

menar Verba et al. är avgörande för om personer deltar eller inte och denna faktor är även den mest kritiska enligt Verba. Det finns som tidigare nämnts olika former av politisk aktivitet och dessa kräver olika former av resurser. Tid krävs till exempel för att rösta eller för att delta i kampanjarbete medan det behövs pengar för att stöda kandidater och partier ekonomiskt. Tid är en resurs där utgångsläget är det samma för alla, eftersom alla har 24 timmar på ett dygn och det går heller inte att spara tid för framtiden. Det finns således en gräns för hur mycket tid man har att använda på politiska uppdrag. Den tid personer väljer att lägga på politiken tas från något annat såsom missad arbetstid, mindre tid för familj och vänner eller andra fritidsaktiviteter. (Verba et al. 1995, 289-291)

Det verkar som, enligt Verba et al., att personer som har god ekonomi har bättre förutsättningar för att delta politiskt. De har t.ex. möjlighet att ekonomiskt stödja politiska organisationer och kampanjer. Men det betyder inte per automatik att dessa personer har tiden som behövs för att engagera sig politiskt. Orsaken till deras höga inkomst kan vara att de jobbar mycket. (Verba et al. 1995, 289-291)

Medborgerliga kunskaper såsom kunskaper inom kommunikation och organisering är även resurser som påverkar om personer deltar eller ej. Medborgerliga kunskaper är kunskaper som man får och utvecklar genom hela livet men speciellt medan man studerar. Det är således större sannolikhet att personer som är vältaliga, bra på att skriva eller är vana att ordna möten och evenemang engagerar sig politiskt än personer som inte har dessa egenskaper. Personer med goda medborgerliga kunskaper, som har ett brett ordförråd och är bra på att formulera sig, kommer att vara övertygande och ha bra argument när personen ifråga väljer att yttra sig. (Verba et al. 1995, 304–305). Alla tre olika typer av resurser tillsammans ökar ytterligare chansen för deltagande. (Verba et al. 1995, 270-271).

2.5.2.2 Engagemang

Engagemang eller intresse är den andra hörnstenen i CVM. Enligt Verba et al. är intresse svårare att mäta på ett tillförlitligt sätt än resurser eller nätverk. Då det gäller resurser är det möjligt att fråga hur stor lön en person har eller hur många timmar en person lägger på olika saker och då det gäller nätverk är det lätt att fråga om personen blivit tillfrågad av någon eller ej. Men då det gäller intresse är det inte lika enkelt hävdar Verba et al. (1995, 275) eftersom det är svårt att omvandla intresse

till exakta mätningar. Verba et al. (1995, 345) valde att mäta den politiska motivationen utgående från de fyra variablerna politiskt intresse, politisk effektivitet, politisk kunskap och identifiering med part. De upptäckte att dessa fyra variabler är det som förmår personer att bli politiskt engagerade med utan resurser är engagemanget meningslöst. Således behövs både resurser och intresse för politiskt deltagande (Verba et al. 1995, 354).

2.5.2.3 Nätverk

Den tredje hörnstenen är nätverk. Verba et al. menar att politiskt deltagande kan uppstå mer eller mindre spontant då personer blir engagerade i någon fråga eller de känner en skyldighet att delta. Men den vanligaste orsaken till att de blir aktiva är helt enkelt för att någon frågar dem och det är genom nätverk som personer blir tillfrågade om att delta politiskt säger Verba et al. Dessa nätverk kan vara arbetsplatsen, föreningar, kyrkan, vänner eller släktingar. Då människor umgås med varandra på ställen, som inte har någon politisk koppling, utvecklas deras medborgerliga färdigheter. Det kan även spontant uppstå politiska diskussioner på dessa platser. Det är större sannolikhet att människor som har politiska diskussioner utvecklar ett politiskt intresse, vilket i sin tur kan leda till ett politiskt deltagande. (Verba et al. 1995, 369-370) Storleken på ens sociala nätverk har även betydelse. Ju större nätverk en människa har, desto större är chansen att man blir tillfrågad. De som tillfrågas kan ha funderat på att delta, men förfrågan är den utlösande faktorn. (Verba et al. 1995, 273)

2.5.3 Inre motiv

Erik Amnå (2008,64-66) har valt att studera politiskt deltagande utgående från människors inre attityder och föreställningar. Han konstaterar att människors normer och egna föreställningar kan få dem att handla i motsats till vad som kunde förväntas utifrån deras förutsättningar och resurser. Utgående från intervjuer med fyra olika typer av människogrupper identifierade han sex olika typer av motiv för samhällsengagemang. Grupperna bestod av personer som var så långt från varandra som möjligt då det gäller samhällsengagemang för att kunna finna tydliga skillnader mellan dessa personer. Utgående från samtal kring samhällsengagemang med dessa fokusgrupper utkristalliserade sig följande motiv.

Plikt- Man bör

Vikt- Jag måste

Förmåga- Jag kan

Efterfrågan- Jag behövs

Effektivitet- Det går

Meningsfullhet- Det ger

Plikt-Man bör

Den första typen av motiv är plikt. Fokusgrupperna som intervjuats anser, att som en god medborgare bör man åtminstone rösta, även om flera av deltagarna tycker att politiker inte alltid går att lita på. Men brist på tillit och missnöje med politiker är inga tillräckliga orsaker till att inte rösta anser de intervjuade. Amnå menar att det verkar finnas ett inre tvång som i praktiken är ett samhällsengagemang som ligger vilande hos de flesta, men som kan förändras till ett direkt deltagande. (Amnå 2008,67-71)

Vikt- Jag måste

Den andra typen av motiv är engagemang som uppstått som en följd av ofrånkomlig orsak. Händelsen eller orsaken till engagemanget är av olika karaktär för alla, men en gemensam nämnare enligt Amnå är att det berör en själv på något sätt. Det kan vara allt från personliga erfarenheter av olika slag till att man blir förargad av en viss specifik händelse. Detta gör att ett vilande samhällsengagemang väcks och personerna börjar engagera sig politiskt. Men det finns även de som trots händelser som i högsta grad berör dem själva inte väljer att engagera sig eftersom det inte finns något tvång och de inte behöver. Amnå konstaterar att det behövs ett motiv, men att motivet ensamt inte räcker för ett engagemang. (Amnå 2008,72-80)

Förmåga- Jag kan

Amnå påvisar att det inte endast räcker med vare sig pliktkänsla eller att det sker en händelse som fodrar deltagande för att människor ska aktivera sig och delta. Det behöver även finnas en tro på sina egna kunskaper och en tro på att man kan göra skillnad. De som deltar tror att de har de rätta resurserna för att kunna påverka. Men Amnå säger att inte heller tilltron till sig själv och förmågan att delta alltid räcker till för att man ska delta politiskt. (Amnå 2008,81-83)

Efterfrågan- Jag behövs

Precis som flera andra forskare, t.ex. Verba et al., konstaterar Amnå att rekrytering har betydelse för politiskt deltagande. Det finns ett behov av att höra någon annan säga att man behövs och att man har något att tillföra. (Amnå 2008,83-87)

Effektivitet- Det går

Amnå har noterat i sina intervjuer att förutom att det behövs en viktig fråga som man brinner för, att man har tillräckligt bra självförtroende och att man blivit tillfrågad att delta behöver, det även finnas en chans att man kan hjälpa till att lösa problemet. Det räcker således inte med att det finns ett bekymmer. För att man ska engagera sig behöver man även känna att problemet inte är omöjligt att lösa, utan att man även har något att tillföra. (Amnå 2008,87-89)

Meningsfullhet- Det ger

Det sista motivet för att engagera sig politiskt är vad det ger den engagerade, eftersom ett engagemang kräver uppoffring i någon form. Enligt Amnå ger det förutom social gemenskap även nytt kunnande, och när väl ett problem löses även ett välbefinnande. Därtill uppnår man en maktposition och kan känna att ens insats har betydelse. (Amnå 2008,89-91)

3 DEN EMPIRISKA UNDERSÖKNINGEN

I det här kapitlet beskrivs forskningsmetoder och den metod jag valt att använda. Därefter presenteras undersökningens resultat och en analys av dessa.

Som tidigare nämnts är syftet med examensarbetet att undersöka vilka drivkrafter och motiv som ligger bakom när en person väljer att ställa upp som kandidat i kommunalval. Baserat på de teorier som presenterats tidigare i detta examensarbete har jag i min empiriska undersökning undersökt om de kan tillämpas på politiskt deltagande som kandidat i val. Därtill har jag även undersökt om en eventuell kommunsammanslagning skulle inverka på det politiska engagemanget.

3.1 Forskningsmetoder

Skillnaden mellan kvantitativa och kvalitativa metoder är enligt Eliasson att kvantitativa metoder används då det som undersöks går att beskriva med siffror och kvalitativa metoder används då det som undersöks går att beskriva med ord. Kvalitativa metoder är lämpliga då man inte är intresserad av att kunna generalisera resultatet från en viss grupp, miljö eller annat sammanhang utan vill gå mera in på djupet. Kvantitativa metoder är således lämpliga då man generaliserar utgående från en mindre grupp. (Eliasson 2013, 21)

Trost (2012, 18-19) påstår att kvalitativa studier framställs i många kursböcker som enbart lämpade för förstudier till riktiga studier och med riktiga studier menas i detta fall kvantitativa studier. Trost anser att det tankesättet är helt fel. Han menar även att kvantitativa studier ofta betraktas som mera värda än kvalitativa studier men han anser att båda typerna behövs och ingen av studiemetoderna är mer värt än den andra. Många gånger kan man även kombinera de båda metoderna.

3.1.1 Kvalitativa metoder

Eliasson anser att kvalitativa metoder är som bäst lämpade för situationer där sambandet inte framträder genast utan blir tydligare vartefter man går djupare. Den stora fördelen med kvalitativa metoder är att de är ytterst flexibla. Det går att anpassa enligt hur undersökningen utvecklar sig och det är möjligt att samla in undersökningsmaterial så länge man anser är nödvändigt. De vanligaste kvalitativa metoderna är intervjuer och observationer. Kvalitativa metoder är inte passande då

man vill mäta med siffror eller vill säga något om stora grupper utgående från en mindre grupp. (Eliasson 2013, 21)

3.1.2 Kvantitativa metoder

Som tidigare nämnades kan kvantitativa metoder beskrivas som den metod som används då det undersökta kan beskrivas med siffror. Men Trost menar att det inte behöver vara siffror i traditionell mening, även om ord såsom fler, längre eller mer används handlar det om kvantitativa metoder. De vanligaste undersökningsmetoderna är enkäter och intervjuer. (Trost 2012, 18)

Enligt Eliasson är noggranna förberedelser väldigt viktigt vid kvantitativa studier eftersom det är svårt att komplettera en undersökning i efterhand (Eliasson 2013, 29).

3.1.3 Metodval

Bell (2000, 87) påpekar att först efter att man valt sitt ämne, funderat på utformningen och förtydligat frågeställningarna bör man börja tänka på själva informationsinsamlingen och på vilket sätt man ska genomföra den. Bell säger att istället för att fråga "Vilken metod ska jag välja?" bör man istället ställa frågan "Vad behöver jag veta och varför behöver jag veta just det?" Först efter att man besvarat den frågan kan man gå vidare med vilket sätt som är bäst för insamlingen av informationen som behövs.

Efter att man valt undersökningsmetod är nästa steg att välja vem som ska delta, på vilket sätt informationen ska samlas in och enligt vilken tidsram. Man bör även ta ställning till om en förundersökning eller pilotstudie behövs. (Patel et al. 1991, 43)

Patel et al. lyfter fram att det ofta är vilken tidsram och ekonomiska resurser man har som påverkar hurudan informationsinsamlingen blir. Det är ingen vits att en ensam forskare planerar en omfattande undersökning som skulle fodra många forskare och mycket tid att genomföra. Med andra ord skall man med beaktande av sina resurser välja hur undersökningen genomförs. (Patel et al. 1991, 56)

3.2 Val av metod för undersökningen

Jag har valt att använda mig av enkät som metod för min undersökning, eftersom jag vill samla in material från ett tämligen stort urval på ett relativt stort geografiskt område. En fördel med enkät är att jag kan få många svar under en kort tidsperiod i motsats till om jag t.ex. skulle genomföra intervjuer med alla förtroendevalda. En annan fördel är att alla får samma frågor och svarsalternativ på samma sätt och i samma ordning vilket gör att det bör vara lättare att tolka svaren.

3.2.1 Enkätundersökning

En enkät är vanligen ett frågeformulär som fylls i av de tillfrågade och sänds tillbaka till upphovsmakaren. Kostnaden är rätt liten i jämförelse med intervjuundersökningar, det enda som kostar är kopiering, eventuellt porto vid pappersenkät och möjlig kostnad för webbtjänster om enkäten görs digitalt (Ejlertsson 2019, 14)

Det finns många olika typer av sätt att distribuera en enkät. De vanligaste sätten är:

Postad enkät, som tidigare varit det vanligaste sättet att sända ut en enkät. Frågeformuläret sänds, vanligen med ett frankerat svarskuvert, till den tillfrågade som fyller i och skickar tillbaka sina svar. I dagens läge då brevmängden minskat får en enkät skickad per post uppmärksamhet.

Gruppenkät, delas ut till en grupp människor som befinner sig tillsammans på ett ställe. Det kan vara t.ex. en skolklass eller ett företags anställda. Eftersom enkäten delas ut och besvaras genast får man en hög svarsprocent.

Telefonenkät, kallas ibland telefonintervju. Då de fasta telefonabonnemangen har minskat och telefonkatalogen försvunnit har denna form av enkät minskat.

Besöksenkät, delas ut åt de som besöker t.ex. en affär, ett sjukhus eller ett bibliotek. Eftersom personerna på eget initiativ besöker platsen, kan resultatet snedvridas och en generalisering är ogenomförbar.

Webbenkät, skickas per e-post eller kommer upp när man besöker en webbsida. Webbenkäter görs mer och mer men det kan vara svårt att få en hög svarsprocent eftersom det dagligen kommer mycket skräppost försvinner enkäten i mängden. Därtill är många försiktiga att klicka på länkar. För en högre svarsprocent behöver man informera om enkäten i förväg men svarsprocenten kan ändå bli lägre för webbenkäter än för postade enkäter. (Ejlertsson 2019, 11-13)

Negativt med enkäter är att deltagarna inte har möjlighet att ställa följdfrågor om det är något som de inte förstår. Därför finns det risk för svar som baserar sig på missförstånd eller att deltagaren hoppar över frågan vilket ger ett internt bortfall. Enkätens längd är även begränsad eftersom deltagarna tappas lätt intresset om ifyllandet tar för lång tid eller om enkäten är dåligt utformad. Men det kanske största bekymret med enkäter är att få tillräckligt hög svarsprocent. Enligt Ejlertsson har många enkäter idag svårt att ens nå upp till 50 procents deltagande. Detta tror han beror på att i dagens samhälle överhoppas de flesta med information och reklam både via post, telefon och internet. Ejlertsson nämner att tilltagande individualisering, ökat andel äldre och invandrare är andra orsaker som leder till bortfall. (Ejlertsson 2019, 17)

En fördel med en enkät att deltagarna kan svara på den när det passar dem bäst. Att man är anonym är en annan sak som kan ses som en fördel av deltagare.

3.3 Utformning av en enkät

Då det gäller utformningen av själva enkäten är det av yttersta vikt att frågorna är entydiga så att det inte är möjligt att tolka dem på mer än ett sätt. Om en fråga kan tolkas på flera sätt ger inte svaret något mervärde åt undersökningen eftersom man inte vet på vilket sätt den som svarat har tolkat frågan. Det är även viktigt att språket som används i enkäten förstås av den som svarar. Ett för svårt språkbruk kan göra att frågor tolkas fel. Tumregeln är att språket ska hållas på en enkel nivå utan att för den delen bli platt eller barnsligt. (Ejlertsson 2019, 56)

Angående formuleringen av frågorna säger Ejlertsson (2019, 56-68) att frågorna bör skrivas så neutralt som möjligt vilket han medger är svårt. Om ett känslouttryck som t.ex. bra eller trevligt ingår i en fråga bör även motpoler till dessa finnas med i frågan. Svaranden tenderar nämligen att hålla med om det som indikeras i frågan. Man behöver även vara uppmärksam på att endast ställa en fråga åt gången. Annars blir

svaranden osäkra på vilken fråga de ska svara på. Till exempel om frågan lyder enligt följande: *Hur nöjd är du med din lön och dina arbetstider?* Man vet inte om svaranden är nöjd med lönen, arbetstiderna eller med båda två. Detta gör att man inte har någon användning för svaret.

För att få en hög svarsprocent med seriösa svar bör enkätens utseende vara attraktiv och representativ. En enkät som ser slarvig ut tenderar att få sämre svar, eftersom det signalerar en nonchalans av enkätmakaren. I vilken ordning frågorna kommer har betydelse enligt Trost. Det är lätt hänt att svarandens associationer angående en fråga inverkar på frågor som kommer efteråt. Trost rekommenderar även att enkäten avslutas med en öppen fråga där svaranden fritt kan lämna en kommentar angående enkäten. (Trost 2012, 91-92)

3.3.1 Pilotstudie

Innan enkäten sänds ut rekommenderar Ejlertsson (2019, 99) att den först testas på ett antal personer som motsvarar de som senare kommer att besvara enkäten. Med pilotstudien vill man kontrollera att frågorna uppfattas på rätt sätt och att den mäter det man avsett. Utgående från de kommentarer testpersonerna ger omformas enkäten.

3.3.2 Förvarning och följebrev

Enligt Trost ökar svarsfrekvensen på enkäter om man förvarnar de som kommer att få enkäten att en undersökning är på kommande inom några dagar. För att ytterligare få så många som möjligt att besvara enkäten spelar ett följebrev en väsentlig roll. Följebrevet bör skapa ett intresse hos svaranden för att fylla i enkäten. Brevet ska innehålla en hel del information men får inte vara för långt. Därtill bör ett följebrev som sänds som e-post vara kortare än ett följebrev som sänds per post, då e-post fort känns långa. Men det behöver finnas information om vem som utför undersökningen, vilket syftet är och vad resultatet kommer att användas till. Det är även bra om det framkommer varför personen fått undersökningen och att det är frivilligt att delta. Att svaren som ges behandlas konfidentiellt är också viktigt att påpeka. Slutligen bör det finnas kontaktuppgifter ifall det skulle uppstå några frågor. (Trost 2012, 110)

3.3.3 Påminnelse

Efter ca en vecka är det skäl att påminna om undersökningen och presentera undersökningens syfte. Påminnelsen ska hållas kort och vara positiv så att de som får brevet blir motiverade att svara på enkäten. Det finns ingen uttalad gräns för hur många gånger en påminnelse kan sändas. Då man sänder ett antal påminnelser bör man utvärdera sannolikheten att någon fler kommer att svara på enkäten om de påminns igen, och ifall man då borde påminna på något annat sätt t.ex. med ett telefonsamtal. (Trost 2012, 120)

3.4 Min empiriska undersökning

Som jag nämnde tidigare har jag valt att göra en enkätundersökning. Innan jag presenterar resultatet av enkätundersökningen beskriver jag urvalet, genomförandet och utformningen av undersökningen.

3.4.1 Urval av respondenter

Målgruppen för undersökningen är förtroendevalda i kommunfullmäktige och jag har valt att göra ett urval av ett antal kommuner i Österbotten. Kommunerna som jag valt varierar i t.ex. storlek och läge. Därtill har någon av kommunerna relativt nyligen genomfört en kommunsammanslagning, medan andra har fört diskussioner som inte förverkligats. Några av kommunerna har en stabil ekonomi medan andra kämpar med underskott. Kommunerna som jag valt är Kaskö, Närpes, Korsnäs, Malax, Korsholm, Vörå, Nykarleby och Pedersöre.

3.4.2 Genomförande av enkätundersökningen

Eftersom enkäten utfördes år 2020 under samma tid som coronaviruset Covid-19 lamslog stora delar av världen valde jag att göra en webbenkät. Min ursprungliga plan var att göra en gruppenkät, men eftersom det inte är tillåtet att samlas i större grupper fick jag revidera min plan. Jag valde webbenkät istället för den traditionella postade enkäten, främst på grund av två orsaker: tidseffektivitet och mindre kostnader. Jag sparade tid när jag inte behövde sitta och mata in alla svar i datorn utan det skedde automatiskt via webbenkäten. Eftersom inga enkäter skickades per post uppkom heller inga stora kostnader för distribution av enkäten.

Enkäten testades av ett antal kollegor inom kommunen eftersom de är bekanta med ämnet ifråga. Efteråt gjordes en del ändringar i formuleringar innan enkäten sändes ut åt mottagarna. Svarstiden sattes till en vecka så att enkäten inte skulle glömmas bort och lämna i e-posten. När tiden började ta slut sändes en påminnelse ut. Adresserna fick jag via de olika kommunernas webbsidor och i de kommuner som inte publicerat adresserna på webbsidan bad jag någon av kommunens tjänstepersoner att distribuera enkäten åt de förtroendevalda.

3.4.3 Enkätens utformning

Enkäten innehöll 49 frågor. Alla frågor fanns på en sida så att respondenten hade möjlighet att se alla frågor direkt. För att det skulle gå relativt snabbt att svara på enkäten försökte jag ha klara alternativ och begränsa antalet frågor som kräver essäsvår.

Det fanns inga utskrivna undergrupper men jag försökte få enkäten att följa en röd tråd så att den inleddes med kategoriserande frågor såsom ålder, kön och bostadsort. Därefter följde mera bakgrundsfrågor om respondenten såsom födelseort, högsta avslutade utbildning och huvudsaklig sysselsättning. Sedan följde frågor om varför respondenten är politiskt aktiv och tidsåtgång. Därefter kom frågor om påverkningsmöjligheter och förtroende. Enkäten avslutades med frågor om förväntningar och framtiden.

Enkäten presenteras i bilaga 1.

3.5 Resultat av den empiriska undersökningen

Före påminnelsen sändes ut var svarsprocenten 38,7 %, men efter påminnelsen blev den slutliga svarprocenten i undersökningen 48,8 %, vilket är en helt bra svarsprocent för en webbenkät. Jag har valt att presentera resultatet i både text och diagram för en så tydlig presentation som möjligt. Jag kommer att knyta ihop resultatet av undersökningen med teorierna som presenterades i kapitel 2.

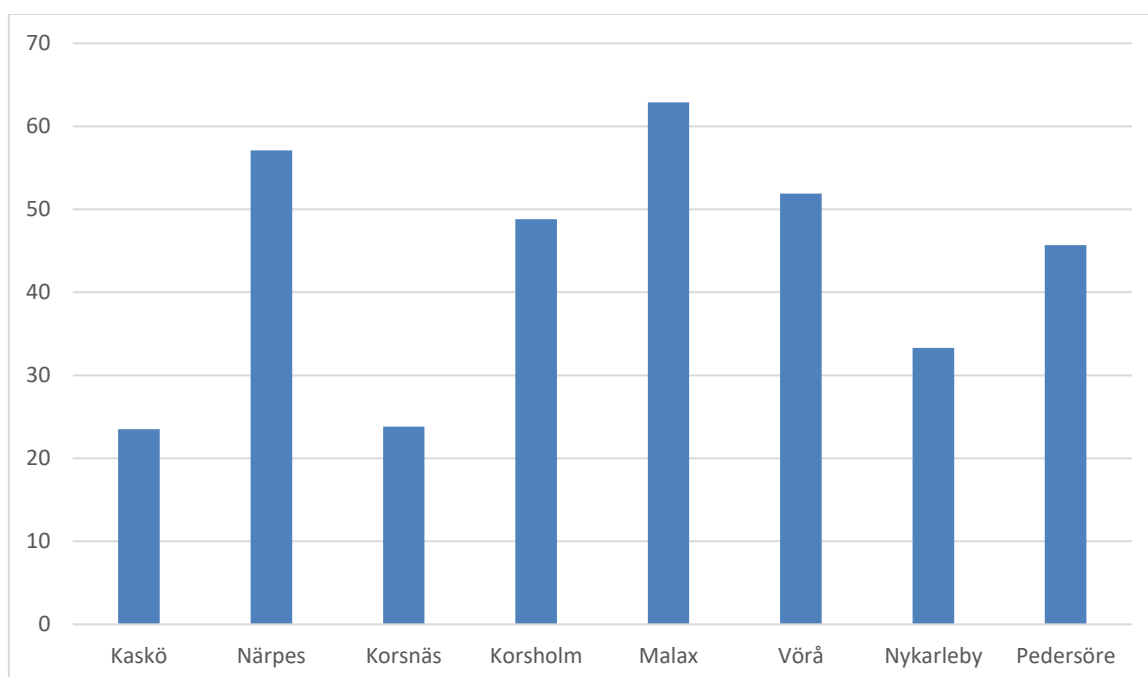
3.5.1 Bakgrundsfrågor

Bakgrundsfrågorna berör respondentens kön, ålder, hemort, födelseplats och sysselsättning.

Av de som svarat på undersökningen är 42 % kvinnor och 58 % män. Detta stämmer rätt bra med fördelningen inom de olika kommunernas fullmäktige. Där är kvinnornas andel 39,2 % och männens 60,8 %.

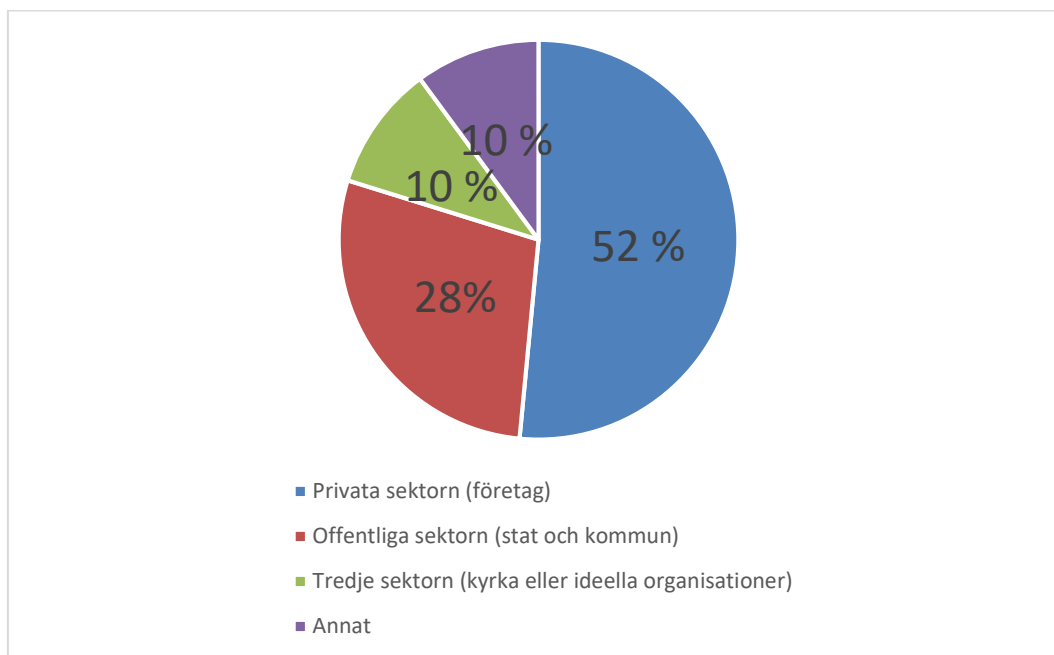
Då det gäller åldern på respondenterna är 67 % mellan 35 och 64 år, 9 % mellan 18 och 34 år samt 24 % över 65 år. Det är ingen överraskning eftersom medelåldern i de olika kommunfullmäktige som jag undersöker ligger mellan 46 och 57 år.

Av alla som svarade på undersökningen är 98 % uppväxta i Finland och endast 2 % i ett annat land i Europa. Då det gäller hur många respondenter som svarat från respektive kommun finns det en rätt stor skillnad mellan de olika kommunerna. I enlighet med figur 1 ligger Malax i topp då det gäller svar från respektive kommun med 62,9 %. Sämst svarprocent hade Kaskö med 23,5 %.

Figur 1. Svartsprocent i kommunerna

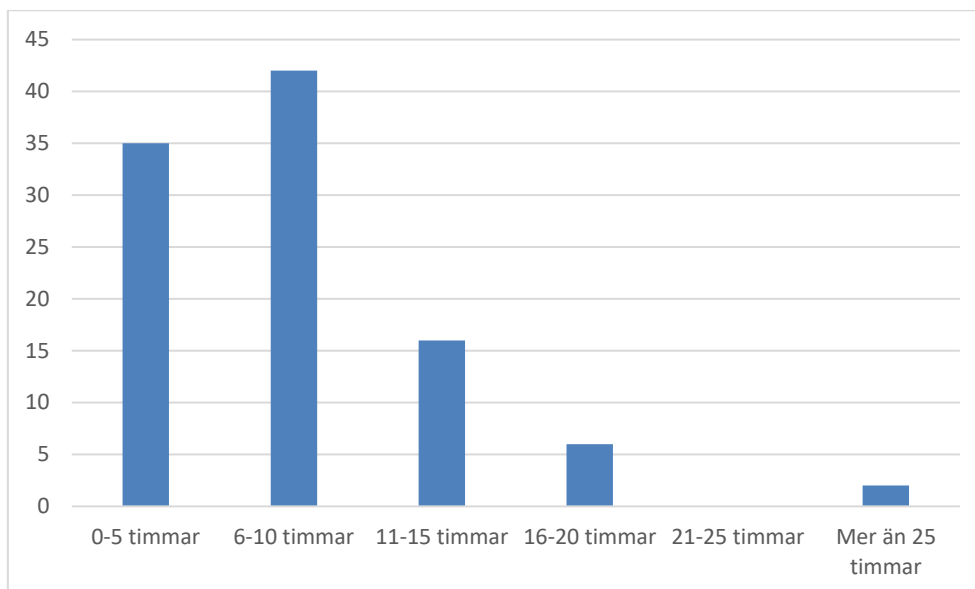
Mer än hälften av respondenterna jobbar inom den privata sektorn medan 28 % är anställda inom offentliga sektorn. 10 % jobbar inom tredje sektorn och slutligen uppger 10 % att de jobbar med annat. Fördelningen av respondenterna i privat och offentlig sektor åskådliggörs i figur 2.

Figur 2. Respondenternas huvudsakliga sysselsättning

3.5.2 Resurser

De resurser som nämns i CVM är tid, pengar och medborgerliga kunskaper. Såsom nämnts tidigare är tid en resurs, där utgångsläget är samma för alla respondenter. Respondenterna tillfrågades om hur mycket tid de lägger på sitt förtroendeuppdrag under en vanlig vecka. 42 % uppgav att de lägger mellan 6 och 10 timmar i veckan på sitt uppdrag. Sedan var det 35 % som lägger lite mindre tid på uppdraget, d.v.s. 0-5 timmar i veckan. Noterbart är att två stycken hade angivit att de satte mer än 25 timmar i veckan på sitt uppdrag, vilket är motsvarande ett halvtidsjobb, och det antyder att de innehar en ordförandepost. Tidsåtgången åskådliggörs i figur 3.

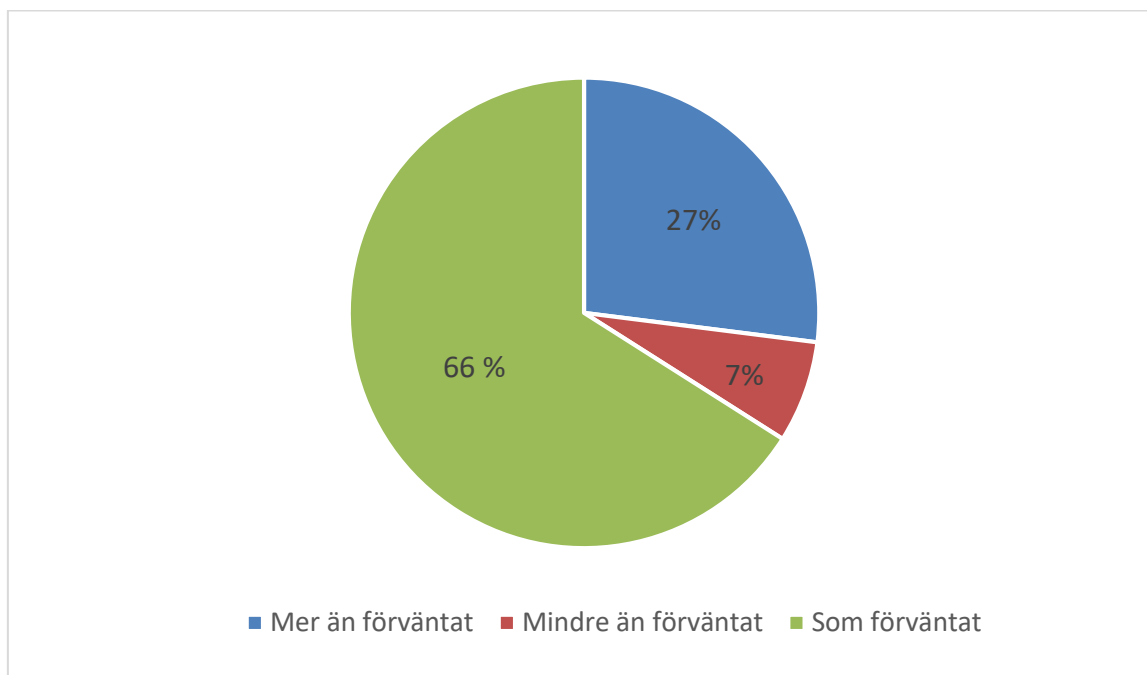
Figur 3. Respondenternas tidsåtgång per vecka

Till följande tillfrågades respondenterna om de upplever att förtroendeuppdraget inkräktar på diverse områden i deras liv. Områdena det gällde var arbete, familj och släkt, vänner samt fritidsintressen. Skalan de hade att välja på var 1 till 10 där 1 betydde att det inte alls inkräktade till 10 och inkräktar mycket. Det var ingen stor skillnad mellan de olika områdena, vilket kan ses i figur 4, men tid med familj och släkt var det område som fick det högsta medeltalet på 6,14. Eftersom det är strax över medeltalet kan man konstatera att de förtroendevalda inte upplever att deras uppdrag inkräktar i större grad på deras arbete och privatliv.

Ditt arbete	4,95
Din tid med familj och släkt	6,14
Din tid med vänner	5,39
Dina fritidsintressen	5,89

Figur 4. Förtroendeuppdragets inverkan på respondenternas privatliv

Respondenterna fick även svara på om mängden arbete de lade ner på sitt förtroendeuppdrag var mer eller mindre än vad de förväntat sig. Hela 66 % vilket kan ses i figur 5 uppgav att arbetsmängden var densamma som de hade förväntat sig och 27 % tyckte att det var mera än de förväntat sig innan de blev valda. Endast 7 % har svarat att arbetsmängden var mindre än förväntat.

Figur 5. Respondenternas arbetsmängd som förtroendevalda

Den andra resursen är pengar. Eftersom de förtroendevalda får arvode, reseersättning och ersättning för inkomstbortfall av kommunen, borde ekonomiska orsaker inte spela någon väsentlig roll i beslutet att bli förtroendevald. Men frågorna jag ställde gällde arvodet som respondenterna får. Då jag frågade respondenterna om vad de ansåg om storleken på arvodet de erhåller, tyckte 59 % att arvodet är passligt medan 40 % upplevde att arvodet är för litet. Sen var det 1 % som ansåg att arvodet var för stort. Enligt Piipponen (2018) är arvoden i kommunerna som undersökts mellan 38 € och 100 €. Arvoden varierar beroende på befolkningsmängden i kommunerna.

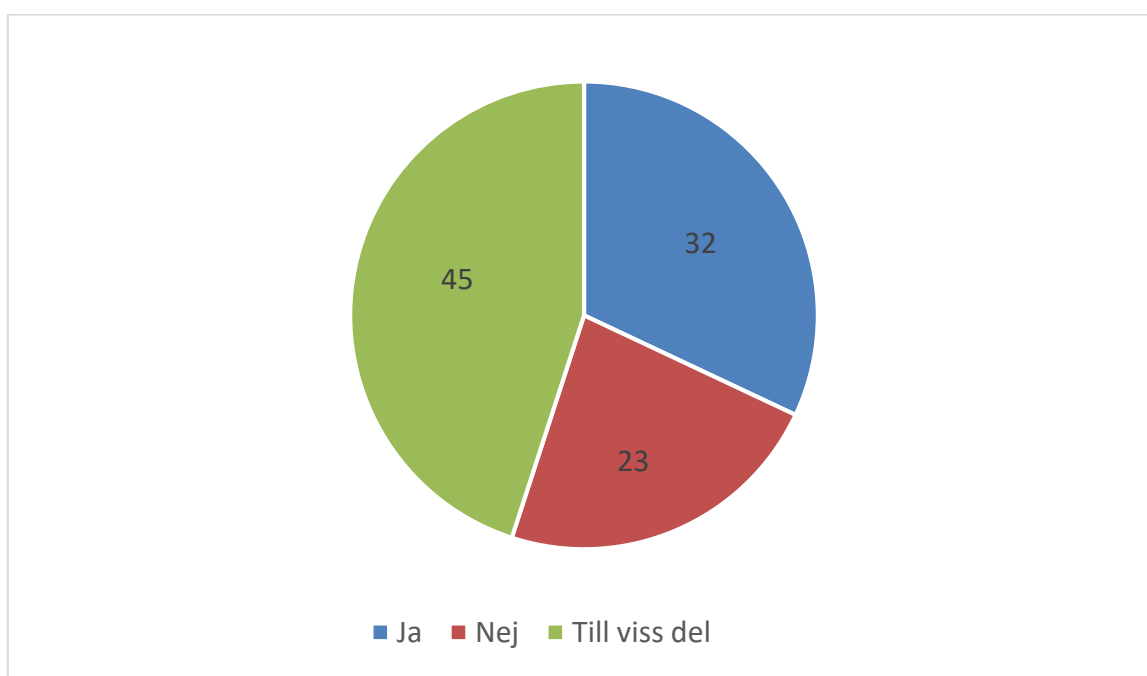
Som följdfråga fick respondenterna svara på frågan om arvodets storlek påverkade deras motivation att ställa upp som kandidat. 89 % svarade att arvodet hade ingen påverkan på deras beslut medan 2 % tyckte att det påverkade. För 10 % hade arvodet en viss inverkan.

Den sista resursen enligt CVM är medborgerliga kunskaper. Det är något enligt Verba et al. man utvecklar speciellt genom studier, och därför frågade jag respondenterna om deras utbildningsnivå. Över hälften av respondenterna (55 %) uppger att de har en högskole- eller universitetsutbildning och 38 % procent att de har en gymnasie- eller yrkesskolutbildning. 5 % har endast grundskola som högsta

utbildning och 3 % procent har uppgett att de har någon annan utbildning än de ovan nämnda. Om man jämför dessa siffror med statistik för hela Finlands befolkning har 33 % en högskole- eller universitetsutbildning och 43 % har en utbildning på andra stadiet. De som endast gått grundskola är 22 %. (Statistikcentralen)

3.5.3 Engagemang

Precis som tidigare nämnts är det svårt att mäta politiskt intresse. Verba et al. (1995, 345) valde att mäta den politiska motivationen utgående från de fyra variablerna politiskt intresse, politisk effektivitet, politisk kunskap och identifiering med part. Jag frågade respondenterna om de var aktiva i något politiskt parti innan sin kandidatur vilket skulle visa på ett politiskt intresse. Av respondenterna var det 40 % som var aktiva i ett politiskt parti före sin kandidatur, och 60 % som inte var det. Därefter tillfrågades respondenterna om de var förtrogna med hur den kommunala beslutsprocessen fungerar före de blev invalda, vilket även skulle visa på ett tidigare politiskt intresse. Såsom figur 6 visar, anser 32 % att de var insatta, medan 23 % svarade att de inte var det. 45 % anser att de visste till en del om den kommunala beslutsprocessen.

Figur 6. Respondenternas kunskap om kommunal beslutsprocess

3.5.4 Nätverk

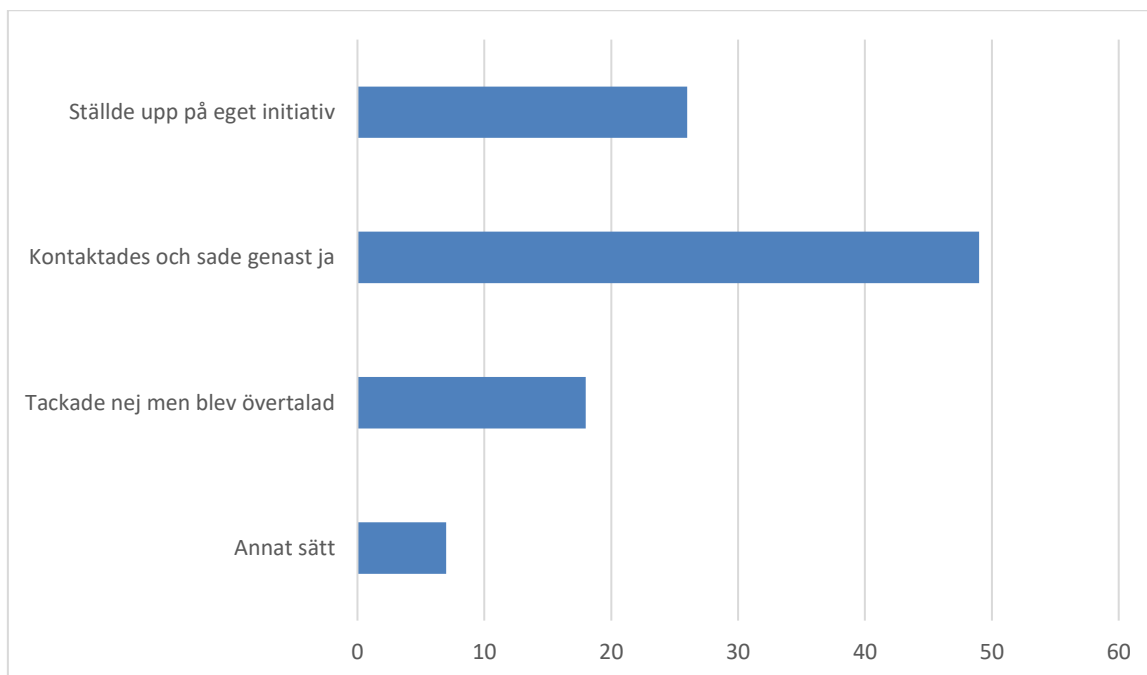
Enligt Verba et al. har nätverkens storlek och ifall man blir tillfrågad betydelse för om man ställer upp eller ej. För att få information om respondenternas nätverk frågades om de förutom politiken var aktiva i några ideella föreningar, eftersom ju fler föreningar de är aktiva i desto större nätverk får de. På frågan svarade 80 % att de var det. Respondenterna var aktiva i medeltal i 3 föreningar och intervallet sträckte sig från 1 förening ända till 10 st.

Därefter tillfrågades respondenterna om hur det gått till när de ställde upp i kommunalvalet, vilket framkommer i figur 7. Det var 26 % som hade ställt upp som kandidat på eget initiativ utan att någon frågat dem, men hela 49% uppgav att de hade blivit kontaktade om att ställa upp i valet och sagt ja direkt. Sen var det 18 % som hade tackat nej vid första kontakten men som senare blivit övertalade att ställa upp. 7 % av respondenterna valde svarsalternativ på annat sätt och fick därefter utveckla sitt svar.

En respondent svarade ” *Första gången jag kontaktades, av två olika partier, tackade jag nej men meddelade mitt intresse. Kontaktades sedan på nytt i följande val, ställde upp och kom in*” .

En annan respondent hade liknande bakgrund. ”*Jag har varit aktiv i lokalavdelning länge och ställde upp då jag många gånger blivit tillfrågad, men p.g.a. barn o gamla föräldrar inte haft tid. Nu var det läge vid förra valet.* ”

Sen var det flera respondenter som uppgav att de blivit kontaktade men inte gett sitt svar direkt utan funderat på saken länge för att slutligen bestämma sig för att ställa upp som kandidat.

Figur 7. Respondenternas anledningar till kandidatur

3.5.5 Inre motiv

För att undersöka vilka inre motiv som ligger till grund för respondenternas politiska aktivitet fick de gradera ett antal påståenden enligt hur väl de stämde. Skalan var mellan 1 och 10 där 1 betydde att det inte stämde alls och 10 att det stämde helt. Enligt figur 8 gav respondenterna påståendet *för att kunna påverka och förändra samhället* ett medeltal på 8,87 vilket var det påstående som fick mest poäng. Därefter följde påståendet att det var en medborgerlig plikt att ta ansvar för vårt samhälle. Minst poäng fick påståenden om att avancera i politiken och att det är en merit att vara förtroendevald.

För att kunna påverka och förändra samhället	8,87
För att jag tycker det är en medborgerlig plikt att ta ansvar för vårt samhälle	8,05
För att kunna bevaka vissa frågor	7,55
För att min kommun/by ska vara representerad	6,72
För att det utvecklar mig som människa	6,26

För att träffa och lära känna nya människor	5,68
För att jag var missnöjd med hur politiken sköttes i min kommun	4,68
För att jag är uppvuxen i en politisk familj	3,48
För att avancera inom politiken	3,43
För att det är en merit att ha varit förtroendevald	3,21

Figur 8. Inre motiv till politiskt engagemang

Därefter tillfrågades respondenterna om de ansåg att de i sin roll som förtroendevald hade möjlighet att påverka de frågor som de brinner för. 87 % av respondenterna tyckte att de hade möjlighet att påverka medan 13 % svarade nej. Jag bad respondenterna att gärna motivera sitt svar och nedan följer en del av kommentarerna:

- Hyvät suhteet muihin politiikkoihin ja virkamiehiin.
- Upplever att det mesta redan är avgjort då det kommer till behandling. I det egna nämndarbetet finns påverkningsmöjligheter.
- Ja, men kommuner har så begränsade resurser idag, att istället för att utveckla får man bara avveckla.
- Fullmäktiges ordförande vill bestämma allt.
- Det är svårt att få ändring i tjänstemännens förslag. vissa tar det personligt om man ens föreslår någon ändring.
- När ett parti har majoritet i fullmäktige är det närmast omöjligt för mindre partier att få igenom beslut som avviker från majoritetspartiets. Som nämndmedlem, speciellt om man är ordförande, kan man ha större inflytande.
- I socialnämnden där jag varit med i alla år anser jag att jag kunnat påverka ärenden som sedan blivit beslut i fullmäktige.

- Jo, men fast korruption är liten i Finland så är kontakter en slags korruption. Visst kan jag påverka men beredningen och transparensen är ganska liten och jag upplever att min påverkan grusas något av viss styrning i en viss direction. Man måste vara verkligen 'gammal' i gamet om man vill påverka.
- Politik handlar mycket om att komma överens och att man tillsammans fattar beslut som alla kan leva med!
- Visst har jag möjlighet att påverka, men resultatet kan ändå bli något helt annat.
- Genom arbetet i nämnder kan man påverka mer konkret.
- Till en del ja, men de ledande politikerna har för mycket klart med ledande tjänstemän så det är inte alldeles enkelt att påverka.
- Jo i teorin nog, men i praktiken bara om majoriteten i styrelse och fullmäktige delar min åsikt.
- Mycket lite på grund av det ekonomiska läget, tyvärr.
- Inte som fullmäktigemedlem, men genom aktivt deltagande i och ordförandeuppdrag i nämnd, kan man göra mycket.
- Ensam i mitt parti.
- I samarbete med andra partier.
- Åtminstone arbeta för att det går i den riktningen.
- Ibland kan gruppbeslut hindra men oftast är det fritt att jobba för frågor.
- För mycket toppstyrt, kommunala delcentrum är det ända som diskuteras.
- I min kommun finns en tystnadskultur och ifall man frågar om bakgrund till ärenden blir man ofta dumförklarad och beskylld för att inte vara påläst. Som nyinflyttad och nyinvald kan man inte veta allt och det borde inte heller förväntas av en.

- Tjänstemännen har för stor makt, ingen större chans att politiker har så mycket att säga i frågor. Hopplöshet.
- Utbyarna har blivit åsidosatta, för mycket tjänstemannabeslut som far förbi byarna.
- Jag får ju framföra min åsikt och på det sättet påverka.
- Alla möjligheter finns för den som vill och är beredd att ta sig tid. Det är inte möjligheterna som är problemet.
- Det beror på hurudan människa du är, men möjligheten finns.
- Jag kan lyfta fram olika frågor för en diskussion.
- Mycket avgörs i beredningen av ärenden, finns det en tydlig linje från tjänstemannahåll är det svårt att ändra.
- Man har möjlighet att föra fram sina synpunkter.
- Svårt att få sin röst hörd. Borde arbeta i grupp med likasinnade, då får man större tyngd o kan lyckas.
- Erfarenhet.
- Om man vill, finns det bra möjlighet att "specialisera" sig på vissa frågor och engagera sig i dom.
- Kommunpolitik går ut på att få systemet att rulla på. Då är det svårt att komma med nya saker. De flesta idéer tillför inte tillräckligt.

Därefter frågade jag respondenterna om de ansåg att de beslut som fullmäktige fattar har betydelse för kommunens invånare. Skalan var mellan 1 och 10 där ett stod för ingen betydelse och 10 för mycket stor betydelse. Medelvärdet på svaret blev 8,99. På nästa fråga som var om respondenterna tyckte att kommunens invånare uppskattade deras arbete var medelvärdet 6,23. Skalan var mellan 1 och 10 där 1 betydde inte alls och 10 absolut.

Respondenterna fick även svara på hur stort deras förtroende var för lokalpolitiker innan de blev invalda och därefter hur stort deras förtroende är idag. Skalan på de

båda frågorna var mellan 1 och 10 där 1 var inget förtroende och 10 var mycket stort förtroende. Medelvärdet för deras förtroende före var 6,94 och för förtroendet nu 6,73 vilket är en minskning med 0,21.

På frågan om de funderat eller funderar på att lämna sitt uppdrag innan mandattiden är slut svarade 18 % av respondenterna ja. Några av kommentarerna varför var:

- Känns oftast som en kamp hela tiden. Att hålla sig informerad, på god fot, bygga, offra sin tid men ändå får man som offentlig person oftast ganska hårda ord. Så två ggr i min karriär tänkte jag att det inte är värt att utsätta mig själv eller mina anhöriga för sådant. Men sedan vill jag verkligen påverka och då väljer jag detta i alla fall.
- Känns ganska meningslöst ibland. Mycket snack och lite verkstad. Tar enormt med tid och energi.
- Har inte riktigt tid och lusten har tagit slut. För mycket rävspel i kulisserna.
- Deltagit tillräckligt länge och coronavirus fick mig att inse hur gammal jag är.
- För att jag ansåg att kritiken blev för personlig.
- Ålder
- Har tröttnat på att sätta så mycket tid åt frågor av ingen som helst betydelse.
- Så mycket osakligheter.
- Tidsbrist
- Ska börja orientera med min son istället.
- Tidskrävande, svårt att kombinera med jobbkarriär.

Därefter tillfrågades respondenterna om de var nöjda med sitt beslut att ställa upp. Skalan var mellan 1 och 10 där 1 stod för inte alls och 10 för absolut. Medelvärdet av respondenternas svar var 8,51.

På frågan om en eventuell kommunsammanslagning skulle ha någon inverkan på deras motivation svarade 17 % att det skulle göra dem mera motiverade. 31 %

tyckte att en kommunsammanslagning skulle göra dem mindre motiverade och för 52 % skulle det inte vara någon skillnad. Då respondenterna ombads motivera sitt svar kom följande motiveringar:

- Kuntaliitoshanke oli yksi suurimpia motiivejani kuntapolitiikassa.
- Mustasaari yhdessä Vaasan kanssa koko alue hyötyisi kansallisesti ja kansainvälisesti.
- Påverkningsmöjligheterna minskar.
- Skulle ha mindre inflytande.
- Kan egentligen inte säga hur det skulle påverka motivation. Beror på omständigheterna när den dagen eventuellt kommer.
- Jag har genomgått en kommunsammanslagning och är positiv till denna.
- Har varit med och medverkat till två kommunsammanslagningar. Det räcker med det . Blir det flera så är det endast till nackdel för samhället. Lagom är bäst!
- Därför att jag tror starkt på självständighet med större möjlighet att påverka.
- Det beror helt på i vilken omfattning man har möjlighet att verka inom organisationsstrukturen.
- Besluten som berör kommuninvånare bör fattas så nära människan som möjligt.
- De flesta frågor är inte sådana som tar slut vid förvaltningsgränsen utan kräver kontakter och gemensamma mål med motsvarande verksamheter på andra sidan förvaltningsgränsen. Då är gränsen ett hinder som försvårar samarbete och utveckling.
- Om beslutsfattandet far längre bort från min närmiljö och påverkningsmöjligheterna minskar så är jag inte mera lika intresserad att engagera mig och sätta ned min fritid på politiken.

- Det skulle påverka mej på så sätt att jag tror att möjligheten att påverka skulle minska, men betydelsen av att vara med och påverka är lika stor eller större...
- Samma saker utvecklas och körs vidare i ett större skala...
- Oberoende om det är en liten eller stor kommun behöver alla sektorer och kommundelar vara representerade
- I en eventuell kommunsammanslagning är det lätt att det lokala inte är ordentligt representerat, speciellt om sammanslagningen skulle vara med Korsholm eller Vasa.
- Bättre att själv få vara med och bestämma om kommunens framtid. Vill inte vara med och bli kriskommun och staten blandar sig i.
- Större kommun ökar betydelsen av kompetenta intressebevakare.
- Större utvecklingspotential, intressanta frågor, mera flöde.
- Så att man kan föra fram den egna bygden.
- Ingen skillnad för i kommunen skall du som politiker tänka på hela kommunen, inte bara din by. Likadant om det skulle bli en sammanslagning så skall du tänka på helheten.
- Mindre talan i sammanslagning med större kommun men desto mera viktigt att någon kommer in från f.d. egen kommun.
- Vörå borde gå ihop med Vasa, Skapa en starkare vasa region med en större kommun i 100000 inv klassen. Muskler!
- Jag jobbade för en fusion mellan Vasa o Korsholm. En fusion mellan Korsholm och en annan kommun ser jag som totalt onödig.
- Jag tror på närdemokrati och att den förtroendevalda ska finnas nära sina väljare
- Ännu viktigare att föra fram sin egen bys talan.

- Genomfört två och det blev inte bättre.
- Kommunsammanslagningar handlar mest om en längtan för större kommuner att bli ännu större, inte om att utveckla de mindre inkorporerade delarna.
- Mindre makt att påverka i ett större sammanhang.
- Svårt att säga: på ett sätt mindre motiverad men å andra sidan kunde en sammanslagning också få en ännu mer motiverad, liksom för att "försvara" den egna kommunen eller kommundelen.
- Ifall man då slipper in har man ett starkare mandat.

Slutligen tillfrågades respondenterna om de ämnade ställa upp i nästa kommunalval. På frågan svarade 48 % ja och 20 % nej. 32 % svarade att de kanske ställer upp.

4 SLUTSATSER

I detta kapitel av examensarbetet presenteras slutsatserna och analysen. Jag knyter an till syftet och tidigare nämnda teorier och bemöter dem i tidigare nämnd ordning.

Syftet med det här examensarbetet var att undersöka varför människor är politiskt engagerade och om de teorier som presenterats gick att tillämpa på politiskt deltagande i kommunalval. Baserat på de tidigare teorierna om deltagande borde både resurser, engagemang och nätverk men även inre motiv ha en effekt på viljan att faktiskt delta i politiken.

Då det gäller resurser som i detta fall är tid, pengar och medborgerliga kunskaper är det möjligt att konstatera utifrån respondenternas svar på enkäten att pengar har ingen stor inverkan på respondenternas kandidatur. Hela 89 % svarade att arvodets storlek hade ingen inverkan på deras beslut att ställa upp. Endast 2 % uppgav att det påverkat deras beslut medan det för 10 % hade en viss inverkan. Då det gäller arvodets storlek tyckte 40 % att det är för litet men uppenbarligen inte så litet att det är en faktor i beslutet att ställa upp eller ej. Då det gäller ekonomiska resurser finns det en tydlig skillnad mellan Finland och USA där CVM-teorin härstammar från. I jämförelse med Finland är inkomstklyftorna väldigt stora i USA och har därtill ökat

de senaste årtiondena. (Verba et al. 1995, 289-291) Därför spelar säkert ekonomiska orsaker en större roll i beslutet att engagera sig politiskt än det gör i Finland. Enligt kommunallagen (410/2015) har de som är förtroendevalda i en kommun rätt att vara lediga från sina arbeten för att kunna delta i kommunala organs sammanträden. Därtill får den förtroendevalda ett sammanträdesarvode, reseersättning och ersättning för eventuellt inkomstbortfall, avlönande av vikarie, anlåtande av barnvård eller likande. (§§ 81, 82) Utgående från min undersökning ser jag inget direkt samband mellan ekonomiska resurser och beslutet att engagera sig politiskt. Den ekonomiska bördan som kan uppstå av att engagera sig politiskt är inte stor och inte heller en viktig faktor i beslutet att bli kandidat.

Resultatet i enkäten angående tid visar att 77% av respondenterna lägger mellan 0-10 timmar i veckan på uppdraget. När man ser på hur faktorn tid inverkat på beslutet att bli kandidat uppgav 66% att deras arbetsmängd som förtroendevald är som de förväntat sig och 7% att det är mindre än de trott. Därtill blev medeltalet på frågan om de upplever att deras uppdrag inkräktar på deras arbete och privatliv endast 6,14. Detta visar att de förtroendevalda inte upplever att uppdraget inverkar i någon högre drag.

Medborgerliga kunskaper är något som man förvärvar genom studier och därför tillfrågades respondenterna om deras utbildning. Över hälften av respondenterna (55 %) hade en högskole- eller universitetsutbildning och 38 % procent hade en gymnasie- eller yrkesskolutbildning. 5 % har endast gått grundskola och 3 % procent har uppgett att de har någon annan utbildning än de ovan nämnda. Jämför man dessa siffror med statistik för alla myndiga medborgare i Finland har 20 % fler av respondenterna högskole- eller universitetsutbildning än människor i allmänhet. Det tyder på att personer med högre utbildning är troligare att ställa upp som kandidat än personer med lägre utbildning. (Statistikcentralen)

Engagemang eller politiskt intresse var den faktor som var svårast att undersöka vilket även Verba et al. (1995, 345) konstaterat. Respondenterna tillfrågades om de varit medlemmar i ett politiskt parti före sin kandidatur vilket 40 % varit. De blev även tillfrågade om de var insatta i den kommunala beslutsprocessen före sin kandidatur vilket 32 % ansåg att de var. Utgående från dessa frågor och svar anser inte jag att det är möjligt att dra några slutsatser huruvida politiskt intresse är en avgörande

faktor. Jag skulle vilja konstatera att ett politiskt intresse finns men om det är en avgörande faktor eller ej kan jag inte svara på.

Svaren i enkäten visar att nätverk och att bli tillfrågad spelar en mycket stor roll vid kandidering i kommunalval. Hela 67 % av respondenterna ställde upp som kandidat efter att de hade blivit tillfrågade. Av respondenterna är det även så många som 80 % som är aktiva i ideella föreningar och många av dem är aktiva i flera föreningar, vilket gett dem ett större nätverk att bli rekryterad från. Detta visar att nätverk och att någon frågar är en avgörande faktor för att en person ska kandidera.

När det kommer till de inre motiven svarade respondenterna då de ombads poängsätta ett antal påståenden om varför de var politiskt aktiva att de påståenden som handlade om att göra något för samhället stämde bättre än de påståenden som handlade om att man gjorde det för sin egen vinnings skull. Detta stämmer väl överens med motiven som Amnå namngett till man bör, jag måste och jag behövs. Respondenterna ansåg även att de hade möjlighet att påverka. Av de tillfrågade tyckte 87 % att de hade möjlighet att påverka i de frågor som de var intresserade av vilket stämmer överens med motivet jag kan. Av de som inte upplevde att de kunde påverka angav flera att de tyckte det var för toppstyrt och att tjänstemän hade för mycket makt. Då respondenterna tillfrågades om de ansåg att de beslut som fullmäktige fattade har betydelse för invånarna gav de poängen 8,99 som medeltal på en skala där 10 är den högsta poängen. Det visar att de tror på sig själva och att det dom gör har inverkan och gör en skillnad för invånarna.

Då det gäller frågan om en eventuell kommunsammanslagning skulle inverka positivt eller negativt på motivationen var det endast 17 % som uppgav att det skulle öka deras motivation. På följdfrågan var det ett flertal som ansåg att påverkningsmöjligheten och inflytandet skulle minska och således var det inte lika intressant att delta. Det är i linje med Amnås motiv. För att man ska delta behöver man känna att man bidrar med något, att man behövs och att man kan påverka.

5 DISKUSSION

Jag inledde det här examensarbetet med att konstatera att människors intresse och motivation för att engagera sig politiskt minskar och har gjort det i många år. Varför det är oroväckande tycker jag att Åsa Bengtsson framställer så bra i sin bok politiskt deltagande. Hon säger:

”En demokrati utan medborgarnas deltagande är ingen demokrati”

Därför tyckte jag att det skulle vara intressant att i mitt examensarbete försöka hitta vilka faktorer som påverkar människors beslut att ställa upp i kommunalval och om faktorerna överensstämde med befintliga teorier om politiskt deltagande. Resultatet av min undersökning visar att det är väldigt viktigt att någon frågar om man kommer med. Att någon tror på ens förmåga är för många det som krävs för att man ska ställa upp. Det synliggör vikten av ett bra rekryteringsarbete från partierna och att det lönar sig att fråga.

Det som även framkom i undersökningen är att de som ställer upp som kandidater gör det för att de tror på att de kan vara med och påverka och fatta beslut som gynnar kommunens invånare. Om de förutsättningarna ändras verkar lusten och viljan att vara aktiv minska.

Det skulle i vidare forskning vara intressant att undersöka samspelet mellan förtroendevalda och tjänstepersoner eftersom det verkar finnas en viss frustration bland förtroendevalda kring den makt som de upplever att tjänstepersoner har.

Källförteckning

Amnå, E., 2008. *Jourhavande medborgare*. Lund: Studentlitteratur.

Bell, J., 2000. *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Bengtsson, Å., 2008. *Politiskt deltagande*. Lund: Studentlitteratur.

Ejlersson, G., 2019. *Enkäten i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, A., 2013. *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.

Finlands officiella statistik. *Röstande i kommunalvalet 2017*. [Online] http://www.stat.fi/til/kvaa/2017/05/kvaa_2017_05_2017-05-05_kat_001_sv.html hämtat 1.3.2020]

Justitieministeriets valsidor [Online] <https://vaalit.fi/sv/framsida> [hämtat 20.5.2020].

Justitieministeriet, 2020. *Valsystemet i Finland, översikt*. Justitieministeriets publikationer, Helsingfors

Kommunförbundet [Online] <https://www.kommunforbundet.fi/> [hämtat 20.10.2019].

Kommunförbundets cirkulär 19.10.2016 [Online] <https://www.kommunforbundet.fi/cirkular/2016/valbarhet-till-fullmaktige> [hämtat 15.3.2020].

Kölln, Ann-Kristin., 2014. *Det sjunkande antalet partimedlemmar och demokrati. Låt fler forma framtiden, Bilaga till betänkande av 2014 års demokratiutredning*. Stockholm: Statens offentliga utredningar.

Majava, J., 2017. *Kuntien poliittiset johtamis- ja päätöksentekojärjestelmät muutoksessa, Publikation nr 8/2017 i forskningsprogrammet ARTTU2*. Helsingfors: Finlands kommunförbund.

Nationalencyklopedin [Online] <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/kommunalrad> [hämtat 6.5.2020].

Nordiskt ministerråd., 2005. *Demokrati i Norden*. Köpenhamn: Nordiskt ministerråd.

Patel, R. & Davidson, B., 1991. *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Piipponen, S-L., 2015a. *Kuntavaalit, luottamushenkilöt ja toimielimet ARTTU-kunnissa vuosina 2005–2013, Publikation nr 5/2015 i forskningsprogrammet ARTTU2*. Helsingfors: Finlands kommunförbund.

Piipponen, S-L., 2018. *Kuntien luottamushenkilöiden palkkiot ja korvaukset vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella, Publikation uutta kunnista nr 4/2018*. Helsingfors: Finlands kommunförbund.

Pikkala, S, Pekola-Sjöblom M & Piipponen S-L., 2013. *Kuntademokratian tila ja trendit, Suomen demokratiaindikaattorit 2013. Utredningar och anvisningar 52/2013*. Helsingfors: Justitieministeriet.

Sallinen, S, Majoinen, K. & Seppälä, J., 2017. *Så fungerar kommunen. Välfärd! Bildning! Livskraft!*. Helsingfors: Finlands Kommunförbund.

Statistikcentralen [Online]

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin__kou__vkour/statfin_vkour_pxxt_12bq.px/ [hämtat 15.11.2020].

Trost, T., 2012. *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Valdeltagande [Online]

<https://kommuntorget.fi/kommunfakta/kommunalval/valdeltagande> [hämtat 15.3.2020].

Finlands författningssamling

Kommunallagen 410/2015 [Online]

<https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2015/20150410> [hämtat 31.10.2020].

Vallagen 714/1998 [Online]

<https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980714> [hämtat 31.10.2020].

Undersökning bland förtroendevalda

Kön *

- Kvinna Man Annat

Ålder *

- 18-34 35-49 50-64 65-

Var bor du?

- Pedersöre
 Nykarleby
 Vörå
 Korsholm
 Malax
 Korsnäs
 Närpes
 Kaskö

Var är du uppväxt?

- I Finland
 I ett nordiskt land
 I ett Europeiskt land
 I ett land utanför Europa

Vilken är din högsta avslutande utbildning? *

- Grundskoleutbildning
 Gymnasie eller Yrkesskolutbildning
 Högskole- eller universitetsutbildning

Annat

Vilken är din roll i fullmäktige?

Ordförande

Vice ordförande

Ordinarie medlem

Ersättare

Inom vilken bransch är din huvudsakliga sysselsättning? *

Privata sektorn (företag)

Offentliga sektorn (stat och kommun)

Tredje sektorn (kyrka eller ideella organisationer)

Annat

Är du förutom inom politiken även aktiv i ideella organisationer? *

Tex. inom idrottsföreningar, kultur, fackföreningar, humanitära organisationer mm.

Ja

Nej

I hur många?

Var du före din kandidatur aktiv i något politiskt parti? *

Ja

Nej

Varför ställde du upp i kommunalvalet? *

Jag valde att ställa upp på eget initiativ

Jag blev kontaktad om att ställa upp och sade direkt ja

Jag tackade nej men blev övertalad

Annat sätt, vilket?

Hur många år har du varit förtroendevald? *

Varför är du politiskt aktiv? Gradera dessa påståenden utifrån dina egna motiv. Välj mellan 1=stämmer inte alls till 10= stämmer helt

För att kunna påverka och förändra samhället

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att jag tycker det är en medborgerlig plikt att ta ansvar för vårt samhälle

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att jag var missnöjd med hur politiken sköttes i min kommun

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att min kommun/by ska vara representerad

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att kunna bevaka vissa frågor

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att avancera inom politiken

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att det utvecklar mig som människa

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att träffa och lära känna nya människor

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att jag är uppvuxen i en politisk familj

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

För att det är en merit att ha varit förtroendevald

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Är eller har någon i din familj varit politiskt aktiv? *

Ja Nej

Skulle en eventuell kommunsammanslagning påverka din motivation som förtroendevald? *

- Mera motiverad Mindre motiverad Ingen skillnad

Motivera gärna ditt svar

Hur mycket tid under en vanlig vecka lägger du på ditt förtroendeuppdrag? *

- 0-5 timmar
 6-10 timmar
 11-15 timmar
 16-20 timmar
 21-25 timmar
 Mer än 25 timmar

Tycker du att förtroendeuppdraget inkräktar på följande områden? Välj mellan 1= inkräktar inte alls till 10 = inkräktar mycket

Ditt arbete

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Din tid med familj och släkt

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Din tid med vänner

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Dina fritidsintressen

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Hur tycker du att mängden arbete du lägger ner är i jämförelse med dina förväntningar? *

- Mera än förväntat Mindre än förväntat Som förväntat

Hur tycker du att arbetets svårighetsgrad är i jämförelse med dina förväntningar? *

- Svårare än förväntat Lättare än förväntat Som förväntat

Vad tycker du om storleken på arvodet du får? *

- För stort För litet Passligt

Påverkar arvodets storlek din motivation att ställa upp? *

- Ja Nej Till viss del

Var du insatt i hur den kommunala beslutsprocessen fungerar före du blev invald? *

- Ja Nej Till viss del

**Tycker du att du som förtroendevald har möjlighet att påverka de frågor som du
brinner för? ***

- Ja Nej

Motivera gärna ditt svar

**Anser du att de beslut som fullmäktige fattar har betydelse för kommunens
invånare? ***

1= inte betydelse, 10 = mycket stor betydelse

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Tycker du att kommunens invånare uppskattar ditt arbete ? *

1= inte alls, 10 = absolut

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Hur stort var ditt förtroende för lokalpolitiker i allmänhet innan du blev invald? *

1= inget förtroende , 10 = mycket stort förtroende

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Hur stort är ditt förtroende för lokalpolitiker idag? *

1= inget förtroende, 10 = mycket stort förtroende

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Har du utsatts för någon form av hot för att du är förtroendevald? *

- Ja, verbalt
- Ja, fysiskt
- Nej

Har du funderat eller funderar du på att lämna ditt uppdrag innan mandatperioden är slut? *

- Ja
- Nej

Varför?

Är du nöjd med ditt beslut att ställa upp som förtroendevald? *

1= inte alls , 10 = Absolut

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

Tänker du ställa upp i nästa kommunalval? *

- Ja
- Nej
- Kanske

Är det något du vill tillägga?